

Campania împotriva lui Mihnea Berindei poartă amprenta fostei Securități

GABRIEL
ANDREESCU

Europa și neamul românesc

Am citit de curând exemplarul din septembrie 1988 al unei publicații apărută în exil și pentru exil: *Foaia Mișcării Române pentru Unitatea Europei*, Anul XVIII. No. 195. Cifra la care ajunsese ne indică și data apariției: 1971, odată cu revoluția culturală. Numărul special „Europa și neamul românesc” făcea parte dintr-o campanie antimaghiară în contrapondere la valul de refugiați transilvăneni care, începând cu 1987-1988 creștea de la o zi la alta și se organiza. Lista trimisă în luna iulie 1988, de la Budapesta de Virgil Petru, președintele Comitetului România Liberă pentru refugiați, lui Mihnea Berindei, cuprindea 313 nume. Dar, comenta dl. Petru, „numărul total al refugiaților români de pe teritoriul maghiar este mult mai mare, zilnic noi refugiați continuă să sosească, o parte reușesc să părăsească Ungaria legal sau ilegal, iar cei aflați în afara Budapestei nu sînt în legătură cu noi¹. Rolul lui Mihnea reiese din aceeași scrisoare: „În speranța că problema noastră actuală majoră – părăsirea Ungariei, mai ales pentru cei fără pașaport – își va găsi rezolvarea cît mai curînd posibil și că ne veți putea ajuta, vă mulțumim anticipat²”.

Dintre articolele „foii” condusă de agentii Bucureștiului merită amintite cîteva titluri: I. Veverca, *Ungurii se agită*; Dr. Corneliu Belcin, *Ungurii tot mai visează Ardealul nostru*; Mihai Pelin, *O cassandră bucareșteană*. Merită de asemenea invocate cîteva mostre ale limbajului ei isteric. Frazologia lui I. Veverca (pseudonim) este pur violentă: „Asini înstruiți în cadrul unor formațiuni speciale în timpul regentului Horthy au devenit peste noapte membrii Partidului comunist din România, au continuat opera de reprimare și exterminare a intelectualității românești la adăpostul unor sloganuri internaționaliste, au reușit să obțină un statut privilegiat pentru minoritatea ungurească din România și, paradoxal, dar din păcate adevărat, au continuat să-i deznationalizeze pe Români. În numele acestei minorități privilegiate din România, caz unic în anele istoriei universale, iredentismul budapestan s-a dezlănțuit în speranța că, poate, cineva, interesat, va pleca urechea...”.

Cuvintele colegului său, Dr. Corneliu Belcin, au mai curînd un accent batjocoritor: „Asigurăm însă minoritatea tătaro-ugură că nu o vom izgoni în Siberia străbunilor lor (afară de cazul ca vor să plece de bunăvoie acolo), ci îi vom accepta să conviețuască în mod pașnic printre noi, ca mică minoritate ce este în realitate”.

Comor astfel se purtau agentii ceaușismului. În Occident, aceștia aveau impertinența să-și pună o pălărie de anticomuniști. Cei mai bine finanțați colaboratori din exil erau, pentru acoperire, și cei mai aprigi denunțatori ai Securității. O confirmă astăzi mai toate documentele pe temă scoase din arhiva CNSAS. Texte precum cele citate au forța să împingă două popoare să se urască. Tot așa cum se întimplă în cazul cutremurelor, tensiunea ridicată de campaniile limbajului urii poate răbufni și manifesta devastator peste ani, în circumstanțe istorice scăpate de sub control.

De aici importanța considerabilă a celor care mențin punctele. Mihnea Berindei a fost unul dintre cei cîțiva exilați democrați care au contribuit substanțial la împiedicarea echivalării etichetei „român” cu mercenarii de tip I. Veverca și Corneliu Belcin. Eforturile lui încep încă din 1980, cînd a făcut parte din primul comitet mixt româno-ungur creat pentru semnarea unei declarații comune de solidaritate. A fost nevoie de doi ani pentru a se ajunge la un text unanim acceptat.

Scrierile lui ulterioare, în *La Nouvelle Alternative*, au completat aceste prime mesaje interesante. Au fost puțini ca el care să fi avut o atitudine programatică în relațiile dintre români și maghiari. Ar fi Dorin Tudoran, al cărui demers din 1985 de a cere, alături de Geza Szöcs și Marius Tabacu, crearea unei comisii internaționale menite să evalueze respectarea drepturilor minorităților rămîne un moment al istoriei româno-maghiare și Dinu Zamfirescu sau Ion Vianu, prezenți înainte de 1989 la principalele acțiuni de acest tip. Și alte personalități ale exilului democrat, printre ei Monica Lovinescu și Virgil Ierunca, au condamnat din cînd în cînd excesele naționaliste ale regimului de la București.

Declarația din anul 1989

Schimbările din anul 1989 au asigurat convergența dintre preocupările democraților români și ale celor maghiari. Liga Ungară pentru Apărarea Drepturilor Omului și Cetățeanului de la Paris și Liga Română corespondentă au colaborat în documentarea „Violării drepturilor omului ale minorităților în Transilvania” (titlul unui raport). Solidaritatea româno-maghiară a găsit adevărata expresie simbolică în întîlnirea de la 16 iunie 1989, prilejuită de celebrarea, la Budapesta, a funeraliilor victimelor opresiunii revoluției din 1956. Declarația comună a fost semnată atunci de Mihnea Berindei, Ariadna Combes, Mihai Korné, Ion Vianu, Dinu Zamfirescu și Stelian Bălănescu, iar de partea cealaltă, de membri ai Forumului Democratic Maghiar, partid care avea să cîștige alegerile după 1990. Este interesant că între semnatarii unguri de aflau Antal József, Antal G. László, Für Lajos, Biró Gáspár, persoane cu funcții cheie în sistemul statului ungar din 1990. Nebunia naționalistă din țară, în fruntea căreia se aflau atunci Gheorghe Funar și Corneliu Vadim Tudor, a aruncat în neant capitalul cîștigat prin evenimentul de la 16 iunie 1989. Acesta putea deveni punctul de cotitură în renașterea relațiilor dintre România și Ungaria.

Întrucît concilierea inter-națională se cupla atît de bine cu democrația în acel moment, acțiunile exilului democrat nu puteau decît să trezească furia regimului Ceaușescu. Reacția la Declarație a fost furibundă. Comunicatul din „Scînteia” (17 iunie 1989), dat „În legătură cu gravele manifestări antisocialiste, revizioniste și antiromânești care au avut loc la Budapesta” susținea că cetățeni români, inclusiv de origine maghiară, și-au exprimat profunda lor indignare față de manifestările cu caracter net fascist, antisocialist, împotriva socialismului și comunismului, a Tratatului de la Varșovia din capitala Ungariei. Manifestarea, afirmau autorii comunicatului, ar fi depășit „prin gravitatea sa manifestările din timpul regimului horthyst”. Iată și amenințarea din final: „Este deosebit de grav că cercurile reactionare maghiare au folosit acest prilej pentru a organiza manifestări deschise cu caracter antiromânesc, cu participarea unor elemente de clasă, legionare, fasciste, care și-au găsit adăpost și azil în Ungaria sau venite din alte țări (subl. mea)”.

Amenințările publice erau urmate de unele private, mai clare. Înainte de pregătirea evenimentului de la Budapesta, de care Securitatea aflase, aceasta îl pusese pe Mihnea Berindei în gardă. „Dacă nu de grija propriei vieti, dragă Mihaly, măcar [ai de] a iubitei tale Katalin și a corciturii pe care o legeni”, scria într-o scrisoare găsită în cutia poștală, care-i cerea: „renunță la lucrarea nemernică”. Expeditorii, care semneau „Fii lui Avram Iancu” intitulîndu-se „Organizație patriotică radicală a exilului românesc” erau cunoscuți pentru amenințările adresate și altor critici ai regimului ceaușist. În toamna care a urmat Declarației de la Budapesta, Mihnea Berindei a primit o scrisoare care merită reprodușă pentru studiarea stilului epistolar securist:

„Madrid, 11 nov. 1989

Domnule Berindey,

Manifestările la care te-ai dedat în ultima vreme întăresc tot mai mult convingerea că exilul

românesc are de-a face, prin persoana ta, cu un rușinos și reprobabil caz de trădare a intereselor sacre ale Neamului nostru.

Este acum evident pentru orice român că, aflat în solda iredentei ungurești, ai purces o lucrare monstruoasă, a cărei abjecție nu suferă comparație nici cu faptele unora dintre cei mai sinistri renegați ai Poporului nostru, de teapa lui Tetu, Petru Mihaly ori Mangra, pe care de altfel istoria i-a acoperit de mult în rușine.

Faptele tale mîrșave au poate explicația – nicidecum justificarea – în înclinațiile atavice spre trădare și cameleonism ale unor ascendenți din neamul Berindey, despre a cărei sorginte cumană consider inutil să-ți mai vorbesc. Nu mai departe, tatăl tău, istoric oficial al iudeo-comuniștilor stăpînitori în țara robită, este îndeobște cunoscut exilului ca un agent notoriu al francmasoneriei mondiale. Ținînd cont de preocupările tale, nu mai are nimeni vreo îndoială că slujești aceleași interese sioniste.

Prin faptele tale, domnule M. Berindey, poți fi însă „mîndru” că îți depășești cu mult antecesorul. Ți-ai permis chiar să negociezi cu ungurii iredentiști pămîntul sfînt al Patriei, de parcă la tarabă sau bilci. Căci ce altceva pot să reprezinte frecvențele tale vizite la Budapesta și manifestările odioase al căror inițiator și organizator învederat ești?

Trist și penibil valet al don-quistismului ungar ți-ai ales.

Este momentul, domnule Mihaly Berindey, să reflectezi, măcar acum în al 12-lea ceas, la faptele și conduita ta. În caz contrar, va trebui să te aștepti în curînd la o replică tăioasă și definitivă pentru lucrarea nemernică ce ai pornit.

Horia Sima (și semnătura olografă)”.

Campanie securistă în anii 2000

Nu este locul pentru analiza variatelor fețe ale campaniilor ceaușiste din Occident. Un lucru este sigur: formulările cele mai abjecte la adresa democraților și democrației au fost combinate cu cele mai sforăitoare declamații național-patriotarde și asezonate, în funcție de context, cu paradă anticomunistă sau antisecuristă.

Ambele au fost valorificate în campaniile de după 1990 ale partidelor extremiste, cu schimbarea corespunzătoare de recuzită. În acea vreme, Ilie Neacșu – directorul unei alte publicații anti-europene care folosea numele *Europa* – și colegii nu mai aveau de ce să ascundă statutul lor de gardieni înarmați ai regimului defunct. Interesant că, imediat înainte și după aderarea României la Uniunea Europeană, acțiunile împotriva personalităților democratice de pînă și după 1989 s-au reluat. Unul din cazurile simptomatice ale revirimentului foștilor securiști este campania împotriva aceluiași Mihnea Berindei.

Pare oarecum ciudat ca tocmai istoricul să fi devenit o țintă. Mihnea Berindei nu a candidat vreodată în alegeri, nu a intrat în polemici, nu a făcut deosebiri între partidele care erau la putere dacă a fost implicat în vreun proiect de interes pentru societatea românească. A fost, e drept, un pro-european consecvent, un anti-extremist tenace și a continuat după 1990 ceea ce făcuse înainte de această dată, cu amendamentul că, nemai-avînd să se confrunte cu regimul comunist, a rămas să-și consume energia împotriva sechelelor lui. A participat la activitatea Comisiei care a publicat Raportul privind dictatura comunistă din România și este un specialist de bază în editarea documentelor cele mai importante ale perioadei totalitare.

La vremuri noi, mijloace și figuri noi. Personajul aflat în fruntea acestei campanii este Victor Roncea, un ziarist oarecare de la „Ziua” care a căpătat o prezență mediatică surprinzătoare. Din participările la „Curentul” și „Gardianul”, ziare care au servit și servesc în mod clar servi-

ciile de informații, folosind poziția de redactor la „Ziua” și mai ales, prin activitatea pe Internet – site-uri și bloguri – a căpătat o formidabilă capacitate de intoxicare. Este puțin probabil ca Mihnea Berindei și alții pe care-i calomniază în mod sistematic să fie o „temă a lui”. Și detaliile umane, și cele intelectuale i-au împiedicat să-și intersecteze viețile. Roncea este în mod limpede un actor de fațadă, nu autorul strategiei. O linie „cauzală” trimite la relația cu George Roncea (fratele), de aici cu Marian Munteanu și publicația neo-legionară „Mișcarea” (mai general cu mediile legionare), ajungînd astfel la Virgil Măgureanu.

Conexiunea directă, cea mai vizibilă, este cu ofițerii din fosta Securitate ceaușistă. Roncea îi urează La Mulți Ani! generalului Iulian Vlad, cerînd dreptate acestui „simplu soldat al României”, dă cuvîntul colonelului Ioan Rusan să colporteze acuzele Securității la adresa lui Laslo Tokes, ..., și trebuie din motive de spațiu să mă opresc aici. Se face astfel legătura cu mediul din care proveneau, înainte de 1989, scrisorile de amenințare la adresa familiei Berindei.

Marea temă a Justiției

Nu doar recuzita legionaroidă și fraternizarea cu foștii ofițeri trimit la vechile campanii ale Securității, ci și stilul, în particular, minciuna sfruntată, incredibila capacitate de a nega adevărul stînd față în față cu probele. Deși falsificarea unui text al lui Victor Frunză a fost clar documentată, autorul manipularii persistă să o folosească. Deși lansarea GDS de către Silviu Brucan a fost dezmințită, și toate documentele o confirmă, alegația revine cu o periodicitate obsedantă. Deși recent Mihnea Berindei a pus la punct detaliile relațiilor cu Imprimeria Națională a Franței – a servit de simplu contact, cum s-a întîmplat în atîtea alte proiecte menite să ajute o Românie perpetuu ingrată³ – Victor Roncea repetă alegațiile calomnioase.

Cum se poate pune capăt unei acțiuni de defăimare de o asemenea anvergură? Deși este preferabil ca apărarea onoarei să se facă prin alte mijloace decît instanța, uneori aceasta rămîne ultima soluție. Este cazul evident al campaniei împotriva lui Mihnea Berindei. Istoricul s-a văzut pentru prima oară în situația de a da în judecată un ziarist pentru insultă și calomnie. Probele în favoarea sa, ținînd de partea materială și cea subiectivă (reaua intenție) sînt coplesitoare. Recenta decizie a Curții de la Strasbourg în cazul lui Liviu Petrina, acuzat de Cornel Ivanciuc a fi fost căpitan de securitate, o cauză cu mult mai puțin evidentă decît cea a lui Berindei, arată clar soluția: instanțele de judecată nu ar avea cum să-și permită un alt verdict decît acela de a-i apăra istoricului onoarea.

Or, prima instanță a respins acuzațiile de insultă și calomnie. Faptul că atîția ziariști au fost condamnați în situații discutabile, iar autorii calomniilor scandaloase care au legături cu fosta Securitate scapă nevătămați arată imensa problemă a corpului judecătorilor, și de aici, a democrației. Între ziariști, Daniel Vighi are marele merit de a fi vorbit, în mai multe articole, despre presiunea exercitată asupra magistraților de către serviciile de informații, chiar condiționarea urcării în cariera profesională de susținerea sau chiar apartenența – ca ofițer acoperit – la aceste instituții. Și din această perspectivă, merită să urmărim cu maximă atenție felul în care instanțele vor decide pînă la sfîrșit în cauza Mihnea Berindei, subiectul uneia dintre cele mai respingătoare campanii de defăimare.

¹ Scrisoare din Arhiva personală Mihnea Berindei.

² *Idem*.

³ Mihnea Berindei, *Nu fac obiectul nici unei urmăriri juridice sau cercetări penale*, Revista 22, nr. 4, 8-14 septembrie 2009.